

Укрепване на стабилността и просперитета в Западните Балкани

Резолюция на Европейския парламент от 24 април 2009 г. относно укрепване на стабилността и просперитета в Западните Балкани (2008/2200(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид заключенията на председателството от Европейския съвет, проведен на 21 и 22 юни 1993 г. в Копенхаген,
- като взе предвид декларацията по време на Срещата на върха между ЕС и Западните Балкани, проведена в Солун на 21 юни 2003 г.,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 27 януари 2006 г., озаглавено „Западните Балкани по пътя към ЕС: укрепване на стабилността и увеличаване на просперитета“ (СОМ(2006)0027),
- като взе предвид декларацията ЕС-Западни Балкани, която беше единодушно одобрена от министрите на външните работи на всички държави-членки и на държавите от Западните Балкани в Залцбург на 11 март 2006 г.,
- като взе предвид заключенията на председателството от Европейските съвети от 14 декември 2007 г. и 19-20 юни 2008 г., както и приложената към тях декларация за Западните Балкани и заключенията от Съветите по общи въпроси и външни отношения от 10 декември 2007 г., 18 февруари 2008 г. и 8-9 декември 2008 г.,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 5 март 2008 г., озаглавено „Западни Балкани: укрепване на европейската перспектива“ (СОМ(2008)0127),
- като взе предвид декларацията от Бърдо: Нов фокус върху Западните Балкани, направена от председателството на ЕС на 29 март 2008 г., в която се подчертава необходимостта от нов импулс за Солунската програма и декларацията от Залцбург,
- като взе предвид Стратегията за разширяване на Комисията и докладите за постигнатия напредък за отделните държави от ноември 2008 г.,
- като взе предвид своята резолюция от 18 декември 2008 г. относно перспективите за укрепване на мира и изграждане на нация в следконфликтни ситуации¹,
- като взе предвид своята резолюция от 13 януари 2009 г. относно търговските и икономически отношения със Западните Балкани²,
- като взе предвид член 45 от своя правилник,
- като взе предвид доклада на Комисията по външни работи и становището на

¹ Приети текстове, Р6_ТА(2008)0639.

² Приети текстове, Р6_ТА(2009)0005.

комисията по международна търговия (А6-0212/2009),

- А. като има предвид, че Западните Балкани безспорно са част от Европа и че най-доброто бъдеще на всички държави в региона е заложено в пълното им интегриране като държави-членки на Европейския съюз;
 - Б. като има предвид, че перспективата за членство в ЕС и свързаните с това ползи е първата гаранция за стабилност и водещото начало на реформите в държавите от Западните Балкани, част от които неотдавна беше поразена от войни, етническо прочистване и авторитарно управление;
 - В. като има предвид, че наследството от войните през 1990-те години продължава да представлява значителна пречка пред установяването на трайна сигурност и политическа стабилност в региона; като има предвид, че това поставя ново и уникално предизвикателство пред политиката за разширяване на ЕС и призовава към прибегване до всички инструменти на Общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС)/Европейската политика за сигурност и отбрана (ЕПСО) на разположение на Съюза като част от цялостен подход, адаптиран конкретно към нуждите на обществата, преживявали конфликти;
 - Г. като има предвид, че редица регионални партньори на ЕС все още имат неуредени въпроси със съседните им страни; като има предвид, че ЕС и държавите от Западните Балкани са съгласни, че добросъседските отношения и регионалното сътрудничество продължават да бъдат от ключово значение за постигането на напредък по пътя към членство в ЕС;
1. Изтъква, че системата от лостове на ЕС и нейната способност да функционира като проводник на стабилността и водещо звено за реформите в Западните Балкани, зависят от достоверността на ангажимента му да даде възможност на държавите в региона, които изцяло изпълняват критериите от Копенхаген като станат пълноправни членове на ЕС; следователно изтъква, че Комисията и държавите-членки трябва да спазят твърдо ангажимента бъдещото разширяване за обхване Западните Балкани;
 2. Изтъква, че е необходимо държавите от Западните Балкани да поемат отговорност за сближаването си с Европейския съюз; подчертава, че процесът на интеграция трябва да бъде ръководен отвътре и че успехът на присъединяването зависи от наличието на силно гражданско общество, ниска степен на корупция и цялостен преход към основи на знанието икономики и общества;
 3. Изтъква, че докато влизането в сила на Договора от Лисабон все още се очаква, настоящите договори все още технически позволяват да се извършва изискващото се необходимо институционално адаптиране за бъдещите разширения; все пак счита, че ратификацията на Договора от Лисабон е от ключово значение;
 4. Подчертава, че държавите-членки не трябва ненужно да забавят изготвянето на становището на Комисията относно потенциалните страни кандидатки, които са подали молба за членство, и настоятелно призовава Съвета и Комисията да се заемат с необходимата бързина с наскоро подадените и бъдещите молби за членство;

5. Подчертава, че процесът на присъединяване трябва да се основава на справедливо и строго прилагане на принципа за условност, при който всяка една държава се разглежда единствено в светлината на нейната способност да отговори на критериите от Копенхаген, условията на процеса на стабилизиране и асоцииране и всички показатели, установени във връзка с конкретния етап на преговорите, и следователно процесът на присъединяване не трябва да бъде забавян или блокиран за държавите, които са отговорили на предварително определените изисквания;
6. Изтъква, че процесът на присъединяване трябва да поддържа ясна регионална перспектива и че трябва да бъдат положени усилия, за да се избегне ситуация, при която различията в степента на интеграция да доведат до издигането на нови бариери в региона, по-специално във връзка с процеса за либерализация на визовия режим; подкрепя ролята на Съвета за регионално сътрудничество за укрепване на регионалната съпричастност и за ролята му на ключов събеседник от страна на ЕС по всички въпроси, свързани с регионалното сътрудничество в Югоизточна Европа;
7. Призовава парламентите на държавите-членки незабавно да дадат одобрението си за Споразуменията за стабилизиране и асоцииране, които в момента са в процес на ратификация;
8. Подчертава, че всички заинтересовани страни трябва да положат сериозни усилия за намиране на приемливи решения и за двете страни при нерешените двустранни спорове между държавите-членки и държавите от Западните Балкани; в този контекст подчертава, че добросъседските отношения и приемането на съответното културно и историческо наследство са изключително важни за съхраняването на мира, и укрепването на стабилността и сигурността; счита, че започването на преговори за членство с държавите от Западните Балкани и отварянето и затварянето на отделните преговорни глави не бива да се възпрепятства или блокира от въпроси, свързани с двустранни спорове и, че по тази причина държавите следва да се споразумеят относно процедури за разрешаване на двустранните спорове преди започването на преговори за членство;
9. В тази връзка отбелязва решението на някои държави от Западните Балкани да внесат жалби или да потърсят консултативно становище от Международния съд относно двустранни спорове; изразява становището, че ЕС следва да положи усилия да помогне и улесни всеобхватно и трайно решение на висящите въпрос;
10. Счита за необходимо да продължи да насърчава междуетническия и межкултурния диалог, за да преодолее както наследството от миналото, така и напрежението между държавите от Балканския регион; счита, че организациите на гражданското общество и контактите между хората (както между държавите от Западните Балкани, така и между тези държави и ЕС) са средство, което ще послужи за постигането на напредък към примирие, улесняване на съвместното разбирателство и насърчаване на мирното междуетническо съжителство; следователно призовава Комисията да обърне повече внимание и да предостави повече средства за инициативи, които насърчават примирieto, толерантността и диалога между различните етнически групи и подкрепят прилагането на междуетнически споразумения;
11. Изразява пълната си подкрепа за мисиите на ЕПСО и специалните пратеници на ЕС, разположени в региона, които все още имат ключови роли за изпълняване с

оглед поддържане стабилността и гарантиране напредъка на процеса на изграждане на функциониращи държави, способни да удовлетворят критериите от Копенхаген; подчертава, че нито една мисия на ЕПСО или служба на специалните пратеници на ЕС не могат да бъдат преустановени докато съответните им мандати не бъдат недвусмислено изпълнени;

12. Изцяло подкрепя усилията, целящи създаването на цялостна Инвестиционна рамка за Западните Балкани до 2010 г., която да координира отпусканите средства или заеми от Комисията, от международните финансови институции и от индивидуални национални донори; приветства Инструмента за инфраструктурни проекти и изтъква, че проектите по IPF в областта на транспорта, околната среда, енергетиката и социалния сектор следва да бъдат разработвани и осъществявани с ясна регионална перспектива; подчертава необходимостта от по-тясно сътрудничество с цел осигуряване на ефективно взаимно допълване, съгласуваност и ефикасност на помощта в Западните Балкани; счита, че тези координирани механизми за отпускане на заеми/средства следва да бъдат по-специално насочени към потенциалните страни кандидатки, които нямат достъп до финансиране от всичките пет компонента на инструмента за предприсъединителна помощ¹; подчертава значението на регионалното сътрудничество в областта на добрите практики, отнасящи се до достъпа до предприсъединителни фондове;
13. Припомня, че спорът за газовите доставки между Русия и Украйна през януари 2009 г. доведе до сериозно нарушаване на снабдяването с електроенергия в държавите от Западните Балкани; призовава за диверсификация на транзитните маршрути и за подобряване на взаимосвързаността на енергийните мрежи в региона с помощта на финансиране от ЕС;
14. Припомня, че транспортната инфраструктура е важна за икономическото развитие и социалното сближаване; следователно, призовава Комисията да подкрепи изграждането на подходяща система за интермодален транспорт между Европейския съюз и държавите от региона на Западните Балкани, както и във вътрешността на този регион, за да улесни свободното и бързо придвижване на стоки и лица, по-конкретно чрез изграждането на паневропейски транспортен коридор VII;
15. Приветства новия механизъм за гражданско общество, създаден съгласно инструмента за предприсъединителна помощ, и произтичащото утвърждаване на наличните средства за организациите на гражданското общество; настоятелно приканва Комисията да заздравя съпричастността при развиването на гражданското общество и да създаде възможности за редовно сътрудничество и провеждане на консултации с местни организации на гражданското общество с оглед отчитане на техните виждания и нужди при планирането и програмирането на етапите за подпомагане по инструмента за предприсъединителна помощ; призовава Комисията да насърчи създаването на регионален форум за дискусии на НПО като начин за разпространение на добри практики относно достъпа до предприсъединителни фондове;
16. Настоятелно призовава Комисията да обърне по-голямо внимание на насърчаването

¹ Регламент (ЕО) № 1085/2006 на Съвета от 17 юли 2006 г. за създаване на Инструмент за предприсъединителна помощ (ИПП) (ОВ L 210, 31.7.2006 г., стр. 82).

на малките и средни организации на гражданското общество, както и на извънградските организации на гражданското общество в региона, а именно като им отпуска по-голям дял от своите помощи, чрез облекчаване на процедурите за прилагане на финансирането от страна на ЕС и чрез обновяване на правилата, свързани със съфинансирането на проекти за малки и средни организации на гражданското общество;

17. Подчертава значението на либерализацията на шенгенския визов режим за граждани на страните от Западните Балкани като средство хората от региона да опознаят Европейския съюз; приветства диалога за либерализацията на визите и настоятелно призовава Съвета и Комисията да осъществяват процеса по възможно най-прозрачен начин и с ясно определени показатели, за да се улесни упражняването на външен контрол и да се повиши публичната отчетност на процеса;
18. посочва, че неефективният процес на издаване на визи, главно поради липса на персонал в консулствата и посолствата в региона, може да предизвика враждебно отношение на гражданите от региона към Европейския съюз в момент, когато популярността на Съюза е най-големият стимул за осъществяване на реформи;
19. Насърчава държавите от Западните Балкани да ускорят усилията си, за да изпълнят изискванията, посочени в индивидуалните пътни карти, така че да гарантират премахването на визовия режим за гражданите на тези държави възможно най-бързо; счита, че изпълнението на тези условия е от ключово значение за ускоряване на процеса на присъединяване към Европейския съюз; в този контекст изразява становището, че инструментът за предприсъединителна помощ следва да подкрепя усилията на страните бенефициенти да изпълнят изискванията, установени в пътната карта за либерализация на визовия режим;
20. Изцяло подкрепя увеличаването на финансирането и броя на стипендиите за обучение и изследвания в ЕС, предоставяни на студенти и изследователи от Западните Балкани по програмите „Еразмус мундус“, с цел да хората и институциите на държавите от Западните Балкани да се запознаят с програмата на ЕС и да се стимулират образователните умения; настоятелно призовава страните бенефициенти да предприемат необходимите мерки, включително за популяризиране и информизиране, за да могат техните граждани да се възползват напълно от тези възможности; призовава заинтересованите държави да засилят подготвителните административни мерки, за да изпълнят критериите за участие в програмата за обучение през целия живот;
21. Подчертава важната роля на образованието и обучението в съвременните икономики, основани на знанието; в тази връзка подчертава необходимостта от подобряване и насърчаване на предприемаческите и иновативните умения на всички образователни равнища;
22. Напълно подкрепя участието на държавите от Западните Балкани в програмите и агенциите на Общността; по-специално посочва тяхното участие в Договора за енергийна общност и предвиденото им участие в Договора за транспортна общност като примери за пълна интеграция на страните-кандидатки и потенциални кандидатки в структурите на Общността и привеждането на законодателството им в съответствие с достиженията на правото на ЕС на ранен етап от процеса на

присъединяване;

23. Подчертава, че защитата на околната среда е важен елемент на устойчивото развитие в региона на Западните Балкани; следователно призовава правителствата на държавите от Западните Балкани да се присъединят към принципите и целите на Енергийната общност на Югоизточна Европа, така че да насърчат устойчивите политики и стратегии, свързани с околната среда, най-вече в областта на възобновяемите енергийни източници, в съответствие с екологичните стандарти на ЕС и политиката на ЕС за изменението на климата;
24. Подкрепя междупарламентарния диалог на регионално равнище и подчертава значението на пълното включване на националните парламенти на държавите от Западните Балкани в процеса на европейска интеграция; счита, че Европейският парламент и националните парламенти на държавите-членки играят важна роля за започването на диалог и сътрудничество с парламентите на страните от Западните Балкани; счита, че естеството на междупарламентарните срещи, организирани от Европейския парламент, следва да бъде подобро, за да се изгради оперативна и ефикасна структура за по-целенасочени, ориентирани към практиката дебати и работни срещи;
25. Подчертава значението на усилията за намаляване на всички тарифни и нетарифни бариери пред търговията в региона и между Западните Балкани и ЕС, като основен приоритет за насърчаване на икономическото развитие, регионалната интеграция и контактите между хората; подчертава важната роля на Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА) за насърчаване на либерализацията на търговията в региона и приветства финансовата помощ на Комисията за секретариата на ЦЕФТА;
26. Изразява своята съпричастност с държавите от Западните Балкани в условията на световна икономическа криза и отново потвърждава подкрепата си за икономическото и социално консолидиране на региона; поради тази причина приветства неотдавнашното предложение на Комисията да разшири своя Европейски план за икономическо възстановяване, като включи Западните Балкани и настоятелно призовава Комисията да запази бдителност и в случай на необходимост да приеме адекватни мерки, за да гарантира плавното протичане на процеса за стабилизиране и асоцииране;
27. Настоятелно призовава страните по ЦЕФТА да продължат да полагат усилия за намаляване на всички нетарифни бариери и на всички тарифи и квоти пред търговията със селскостопански продукти; призовава членовете на пан-евро-средиземноморската група да продължат да работят за разрешаването на нерешените въпроси, които понастоящем пречат на разширяването на пан-евро-средиземноморската схема за диагонално кумулиране, така че тя да обхване и страните от Западните Балкани;
28. Призовава Съвета и Комисията да прилагат всички подходящи мерки за насърчаване на задълбочена интеграция на страните от Западните Балкани в световната търговска и икономическа система, по-специално чрез присъединяване към СТО; подчертава, че либерализирането на търговията трябва да върви ръка за ръка с намаляването на бедността и нивото на безработица, насърчаването на икономическите и социалните права и опазването на околната среда; призовава

Комисията надлежно и своевременно да предоставя за одобрение от Парламента всяко ново предложение, което има за цел да осигури изключителна бюджетна подкрепа на държавите от Западните Балкани;

29. Призовава държавите в региона да дадат приоритет на борбата с корупцията, която сериозно възпрепятства напредъка на обществото; призовава тези държави да предприемат всички необходими мерки за борба с организираната престъпност и трафика на хора и наркотици;
30. настоятелно призовава за продължаване на подкрепата на ЕС за инициативите за регионално сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи (ПВР) и усилията, насочени към хармонизацията на законодателството и на съдебните системи, като например, наред с другото, Конвенцията за полицейско сътрудничество за Югоизточна Европа, Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа и Консултативната група на прокурорите от Югоизточна Европа; отбелязва текущата и планираната финансова помощ за Мрежата на прокурорите от страните от Югоизточна Европа и създаването на международни звена за координиране на правоприлагането и настоятелно призовава Комисията да координира тези проекти с гореспоменатите инициативи;
31. Настоятелно призовава Комисията да определи приоритетни проекти и да изясни своите изисквания към различните национални и регионални институции, с оглед установяване на междудържавно и междуинституционално сътрудничество в областта на ПВР; подчертава значението на разработването на инициативи в областта на електронното правосъдие, като част от подкрепата за инициативи за електронно правителство, с оглед подобряване на сътрудничеството и увеличаване на прозрачността на съдебните процеси и вътрешните административни системи;
32. Изразява критично отношение към действащите конституционни и/или правни разпоредби във всички страни от бивша Югославия, които забраняват екстрадирането на свои граждани, срещу които е предявено обвинение в други държави от региона, и към пречките от правно естество пред прехвърлянето на тежки наказателни дела между съдилищата в различни страни от региона; призовава Съвета и Комисията да насърчат страните от региона да предприемат мерки за координирано премахване на всякакви такива забрани и пречки от правно естество;
33. Подчертава, че правните разпоредби, които ограничават екстрадирането, могат да насърчат чувството на ненаказуемост при извършване на тежки престъпления, сред които са престъпленията срещу човечеството, нарушаването на законите и обичаите на войната, транснационалната организирана престъпност, незаконният трафик и тероризмът, и че тези разпоредби представляват една от основните причини за широко критикуваната и все още разпространена практика за провеждане на съдебни дела в отсъствието на обвиняемия; подкрепя усилията на националните прокурори за преодоляване на горепосочените пречки от правно естество посредством прагматични споразумения за сътрудничество; приветства работата на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) за засилване на сътрудничеството и насърчава държавите в региона да улеснят още повече взаимната правна помощ и екстрадирането, като същевременно спазват изцяло стандартите за правата на човека и нормите на международното право;

34. Подчертава, че цялостното сътрудничество с Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТЮ) по отношение на задържането и екстрадирането на останалите укриващи се обвиняеми, прехвърлянето на доказателства и цялостното сътрудничество преди и по време на съдебния процес са основни изисквания за процеса на присъединяване; настоятелно призовава Комисията да подкрепя, съвместно с МНТЮ, ОССЕ и правителствата в региона, инициативи, насочени към повишаване на капацитета и ефективността на националните съдебни системи, работещи по изясняването на отговорността за извършването на военни престъпления и други, не толкова тежки престъпления, и гарантиращи независимото и безпристрастно провеждане на съдебни производства, в съответствие със стандартите и нормите на международното право;
35. Отбелязва основната роля на образователните програми и структури в насърчаване на интеграцията и намаляването на междуетническото напрежение; следователно, призовава правителствата на държавите от Западните Балкани да подобрят качеството на образованието чрез включването на основни европейски ценности като граждански, човешки и демократични права в съответните учебни програми и като прекратят сегрегацията в училищата; подчертава, че преподаването на история в училищата и университетите в Западните Балкани трябва да се основава на документирани изследвания и да отразява разностранните перспективи на различните национални и етнически групи в региона, за да бъдат постигнати трайни резултати в насърчаването на помирението и подобряването на междуетническите отношения; изцяло подкрепя инициативи като проекта за обща история на Центъра за демокрация и помирение в Югоизточна Европа, който цели изготвянето и разпространението на общи учебни материали по история, които представят от различни гледни точки историята на Балканите, и призовава компетентните министри, образователни органи и учебни заведения в региона да одобрят използването на общи учебни материали по история; призовава Комисията да предостави финансова и политическа подкрепа за подобни инициативи;
36. Подчертава значението, което има една ефективна рамка за укрепването, защитата и гарантирането на правата на етническите и национални малцинства в регион с мултиетнически характер, който в миналото стана свидетел на широкообхватно и системно насилие по етнически причини; призовава правителствата от региона да засилят усилията си, насочени към гарантиране на правилното прилагане на практика на всички закони, засягащи малцинствата и правата на човека, и да се предприемат подходящи действия в случай на нарушение на тези закони; настоятелно призовава за полагането на повече усилия, за да се гарантира, че инициативи за подобряване на приобщаването на малцинствата и положението на малцинствените групи в неравностойно положение (по-специално ромите) се финансират и изпълняват по подходящ начин;
37. Подчертава необходимостта от разработване и прилагане на програми за развитие на равнопоставеността на половете и утвърждаване ролята на жените в обществото, като гаранция за неговата демократичност и приобщеност към европейските ценности;
38. Посочва, че правителствата от региона трябва да положат повече усилия, за да се гарантира устойчиво завръщане на бежанците и вътрешно разселените лица, включително връщането на собствеността и реституцията на временно заетите

жилища, в съответствие с Декларацията от Сараево, приета на 31 януари 2005 г. на регионалната конференция на министрите за завръщането на бежанците; призовава Съвета и Комисията да настояват правителствата от региона да разработят и приложат програми за достъп до жилищно настаняване и социални услуги за завръщащите се и да засилят усилията си в борбата срещу дискриминацията спрямо завръщащите се малцинства; изразява становище, че посочените мерки следва да бъдат вече приложени, когато въпросните държави достигнат етап, на който ще получат статут на страни-кандидатки и следва да бъдат приложени решително и завършени по време на процеса на присъединяване;

39. Изразява загриженост във връзка с политическата намеса, чиято жертва станаха медиите във всички държави от Западните Балкани, както и преплитането на икономическите, политически и медийни интереси, и климата на заплахи и тормоз над разследващи журналисти; призовава държавите от Западните Балкани да зачитат напълно правата на журналистите и независимите медии в качеството им на законна власт в демократична европейска държава;
40. Възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, на правителствата и парламентите на Албания, Босна и Херцеговина, Хърватия, Косово, Бившата югославска република Македония, Черна гора и Сърбия, действащия председател на ОССЕ, председателя на парламентарната асамблея на ОССЕ, председателя на Комитета на министрите на Съвета на Европа, председателя на парламентарната асамблея на Съвета на Европа, секретариата на Съвета за регионално сътрудничество, Международния наказателен трибунал за бивша Югославия и секретариата на Централноевропейското споразумение за свободна търговия.